

Секція: Економічна теорія, економетрія та статистика

Саблук Ольга Олександрівна

здобувач

Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

м. Умань, Україна

СУТНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Підприємництво науковці досліджують в двох аспектах: підприємництво як головна рушійна сила ринку економіки, як гарант задоволення потреб споживачів.

Перший аспект розглядають А. Агєєв [1], М. Вебер [2], Л. Дашков [3], Є. Попова [5], Ф. Хайєк [6]. Так, Є. Попова вважає, що підприємництво, як економічна категорія, є системою економічних відносин за особливою формою організованої системи господарювання, в якій головним суб'єктом є підприємці, що здійснюють комбінацію факторів виробництва на основі самостійної, ініціативної, новаторської, ризикованої, соціально-економічної відповідальності з використанням ринкових регуляторів діяльності, з метою отримання максимально можливих прибутків та задоволення суспільних потреб [5, с. 39].

Л. Дашков дав таке визначення «підприємництво є творчою, економічною діяльністю, спрямованою на забезпечення максимального прибутку на основі розвитку підприємництва, пошуку та реалізації новаторських ідей, здійснення різноманітних нововведень та оволодіння перспективними факторами розвитку, знаходження нових сфер застосування капіталу, ринку продажу і більш досконалих способів обслуговування споживачів, готовності подолати опір середовища і йти на виправданий ризик задля досягнення поставленої мети [3, с.150].

М. Вебер трактує підприємництво як особливий цивілізаційний феномен. Найбільш важливими ознаками такої підприємницької діяльності

німецький соціолог вважає: 1) орієнтацію на товарний ринок; 2) юридично оформлене відділення підприємства від домашнього господарства та 3) раціональну бухгалтерську звітність [2, с.49].

Відповідно до концепції ідеальних типів М. Вебер конструює ідеальний тип підприємця, відзначаючи в ньому такі риси, як: діловитість, результатом і вираженням якої є отримання прибутку законним шляхом, діяльність в рамках своєї професії, пунктуальність, справедливість, цінність, смак до азарту та ризику, пошук нових ідей, енергія, воля і наполегливість.

На відміну від М. Вебера, І. Шумпетер вважає підприємницьку діяльність реалізацією нових комбінацій факторів виробництва або різноманітних нововведень. Далі він стверджує, що статус власника абсолютно не обов'язковий для підприємця. Втім, він не уточнює, що конкретно має на увазі: право і статус повного суб'єкта, людини, що об'єднує в своїй особі три функції власності – володіння, розпорядження та використання або право та статус власника. І, нарешті, І. Шумпетер створює «загальний образ» підприємця, якому властиві такі риси, як: особливий виборчий та реалістичний погляд на речі, здатність йти вперед наодинці, не боятися невизначеності та спротиву, здатність впливати на других людей тощо [8, с.185].

Отже, вищевказані науковці вважають підприємництво особливістю менталітету деяких індивідів, і в цьому сенсі пропонують його розуміти як призвання, а людей які його мають, але практичною підприємницькою діяльністю не займаються, оцінюють як потенційних підприємців.

До другого аспекту відносяться праці Є. Максимов [4], Ф. Хайєк [6], І. Харченко [7]. Є. Максимов вважає підприємництво самостійною, ініціативною діяльністю окремих громадян або груп громадян, яку вони здійснюють на свій страх та ризик, під свою майнову відповідальність і спрямоване, переважно, на одержання економічної вигоди у вигляді прибутку [4, с. 33]; І. Харченко як діяльність людини, що вміє ризикувати,

схильна до інновацій, детального прогнозування та аналізу, швидкого прийняття рішень та уміє керувати людьми та процесами [7, с.58].

Ф. Хайек кваліфікує підприємницьку діяльність як певну поведінку яка відрізняється пошуковим стилем [6, с.14].

Друга група науковців доводить, що підприємництво – це особливий вид професійної діяльності, і особи, які ним систематично займаються, відносяться до особливої соціальної групи – професійних підприємців.

Узагальнюючи дослідження окремих учених в галузі підприємницької діяльності (підприємництва), вважаємо за необхідність виділити три компоненти підприємництва. Особистий компонент як особливу продуктивну силу, суб'єкт та фактор підприємницького типу виробництва. Економічна сутність підприємця може бути визначена таким чином: суб'єкт господарювання – це суб'єкт, який особливим способом поєднує фактори виробництва на основі самостійної, творчої, ініціативної, новаторської та ризикової діяльності під свою відповідальність (соціальну, фінансову, моральну) з метою вилучення максимально можливих прибутків і задоволення суспільних потреб.

Організаційно-управлінський компонент представляє собою модель господарської діяльності, виробничої структури суб'єкта підприємницького типу та системи його управління.

Економічна сутність підприємництва полягає в отриманні підприємницького прибутку, надприбутку на підставі ризикованого інноваційного процесу виробництва та реалізації продукції, що є основою розвитку підприємництва.

Отже, підприємництво – це організація економічної, виробничої та іншої діяльності, що приносить підприємцю прибуток.

Література

1. Агеев А. И. Предпринимательство: проблемы собственности и

культуры. Москва: Наука, 1991. – 106 с.

2. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма. Избранные произведения / пер. с нем. под ред. Ю. Н. Давыдова. Москва: Прогресс, 1990. – 150 с.
3. Дашков Л. П. Развитие предпринимательской деятельности как важный фактор эффективного функционирования рыночной экономики. Исследования академии коммерческих наук: сб. науч. тр. / под. ред. Л. П. Дашкова. Москва: ИВЦ «Маркетинг», 2000. – С. 3–10.
4. Максимов Е. В. Подготовка будущих специалистов сферы экономики и менеджмента к предпринимательской деятельности в условиях высшего профессионального образования: дис. ... канд. пед. наук. Чебоксары, 2011. – 269 с.
5. Попова Е. А. Управление предпринимательской деятельностью в сельском хозяйстве: дис. ... д-ра эконом. наук. Москва, 2006. 304 с.
6. Хайек Ф. Конкуренция как процедура открытия. Мировая экономика и международные отношения. – 1989. – № 12. – С. 14.
7. Харченко И. М. Формирование умений и навыков предпринимательской деятельности у студентов негосударственных учебных заведений: дис. ... канд. пед. наук. Самара, 1998. – 185 с.
8. Шумпетер Й. Теория экономического развития / пер. с нем. В. С. Автономова. Москва: Прогресс, 1982. – 195 с.